

BAS VAN LIER

111

PLEKKEN IN
AMSTERDAM

DIE JE

GEZIEN
MOET
HEBBEN

THOTH

Bas van Lier

111 plekken
in Amsterdam die je
gezien moet
hebben

111

UITGEVERIJ THOTH BUSSUM

Woord vooraf

Zelfs als je al ruim een halve eeuw in Amsterdam woont, valt er nog veel te ontdekken. Op mijn fietstochten door de stad – dit boek is zo goed als klimaatneutraal geproduceerd – heb ik nieuwe delen van de stad ontdekt en andere delen met nieuwe ogen leren zien. En tjonge, wat is mijn liefde voor Amsterdam weer opgebloeid.

Er is veel om enthousiast over te zijn. Van West naar Oost komen er langs de IJ-oeveren steeds meer aardige plekken aan het water bij. Amsterdam-Noord wordt met de dag aantrekkelijker en ook de rest van de stad herbergt onvermoede schatten. Overal is groen te vinden en de vele parken in de stad hebben, zo viel me op, elk hun eigen karakter.

Er is zo veel te zien in de stad. Dit boek wijst 111 plekken aan die de moeite waard zijn om te bezoeken. Ik heb gezocht naar de minder bekende plekken, want de weg naar de grote musea, de meeste theaters en poppodia en de bekende restaurants en cafés weet men vanzelf wel te vinden. Zo ben ik bijzondere plekken tegengekomen waarvan ik zelf het bestaan niet kende of die ik nooit met eigen ogen had gezien. Hopelijk geldt hetzelfde voor de lezer van dit boek.

Veel ondernemers die in deze publicatie staan vermeld veronderstelden dat zij daarvoor moesten betalen. Dat idee zou bij lezers ook kunnen leven. Maar dat is niet de formule van dit boek. Alle beschreven plekken zijn door mijzelf geselecteerd en niemand heeft betaald voor een vermelding.

Ik wil hier iedereen dankzeggen die mij suggesties voor interessante locaties aan de hand heeft gedaan. Daarnaast dank ik in het bijzonder Michaël Ferron voor zijn adviezen voor de fotografie en zijn hulp bij de beeldbewerking.

Ten slotte een algemene tip: kijk bij je wandelingen door de stad vooral ook vaak omhoog en ontdek overal prachtige opschriften, beelden en versieringen op gevels. Je kijkt je ogen uit in Amsterdam!

Dit boek is het eerste deel in de 111 PLEKKEN-serie die Uitgeverij THOTH uitgeeft in samenwerking met EMONS Verlag GmbH, Keulen naar het voorbeeld van de succesvolle 111 ORTE-serie.

© 2015 Bas van Lier en Uitgeverij THOTH, Nieuwe 's-Gravelandseweg 3, 1405 HH Bussum
WWW.THOTH.NL

© Foto's: Bas van Lier, behalve nr. 8 (Mediamatic), nr. 63 (Paul Bomers/Museum Vrolik) nr. 94 (Studio 80) en nr. 95 (Nadine Maas/Rijksmuseum)

Cartografie: altancicek.design
Vormgeving: Studio Hans Lemmens, IJpendam, naar een concept van Lübbecke | Naumann | Thoben
Druk- en bindwerk: B.O.S.S. Druck und Medien GmbH, Goch (Duitsland)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij THOTH, Nieuwe 's-Gravelandseweg 3, 1405 HH Bussum.

ISBN 978 90 6868 677 7

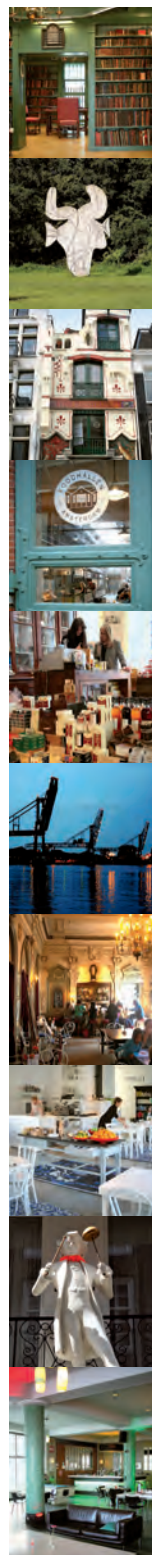
111 plekken

1. Academische Club
Openbare sociëteit onder de klok | 10
2. Amstelkerk
Preekschuur en keizerlijke stal | 12
3. Andaz Amsterdam
Wanders weldadige extravaganza | 14
4. Anne Frank standbeeld
Terug op het plein van haar kindertijd | 16
5. Bar Bukowski
Hippe Amerikaanse retro-chic | 18
6. Betondorp
De Stijl als tuindorp | 20
7. Bijlmerparktheater
Verrassend veelkleurig podium | 22
8. Biotoop Dijkgracht
Broedplaats voor biodesign | 24
9. Blijburg aan Zee
Op de fiets naar het strand | 26
10. Het Boomzagtje
De mythe van de Onbekende Beeldhouwer | 28
11. Bouchon du centre
Hanneke's Franse burgerkeuken | 30
12. Brouwerij 't IJ
Zatte en Natte sinds 1985 | 32
13. Buiksloterdijk/Nieuwendammerdijk
Historisch Waterland binnen de ring | 34
14. Buurtboerderij 'Ons Genoegen'
Hier wil je nooit meer weg | 36
15. In 't Aepjen
Mythisch café op de Zeedijk | 38
16. Centra
Spanje in Amsterdam | 40
17. De Ceuvel
Het duurzaamste stukje Amsterdam | 42
18. Chinatown
Tussen Boeddha en Aziatische designgadgets | 44

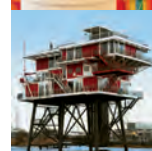
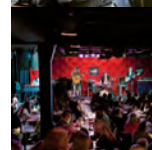
19. Claes Claeszhojfe
Onderdak voor arme vrouwen, zwaardvegers en kunstenaars | 46
20. Czaar Peterstraat
Kleine ondernemers laten de zon schijnen | 48
21. 3D Print Canal House
Grachtenpand van de 21ste eeuw | 50
22. Dubbeltjespanden
Het begin van de sociale woningbouw | 52
23. Electric Ladyland
Een museum in psychedelische sferen | 54
24. Ets Haim bibliotheek
Oude boeken in nieuwe kasten | 56
25. EYE
Gebouwd gevoel | 58
26. Figure découpée
Onze Picasso | 60
27. Floor 17
Dansen en zwieren met uitzicht | 62
28. Frankendael
Buitenplaats die mocht blijven | 64
29. Gebroeders Niemeijer
Bakker van de pure Franse smaak | 66
30. Het Gein
Eeuwenoud Hollands landschap | 68
31. Graf Cornelia Arents
Hof der wonderen | 70
32. Grafmonument Oscar Carré
Een tempel voor een circusdirecteur | 72
33. Haarlemmerstraat en -dijk
Art nouveau van toen en nu | 74
34. De Hallen
Een heel stuk stad erbij | 76
35. Het Hanze Huis
Bomvol eeuwenoude ondernemerspassie | 78
36. Harmoniehof
Bekoorlijke bloemenvreugde tussen villa's | 80
37. HAVENSafari
Ontdekkingsstocht door onbekend gebied | 82
38. Hoftuin
Tuin van barmhartigheid | 84

- 39_____ Hollandsche Manege
Classicistisch monument voor paardrijkunst | 86
- 40_____ VU Hortus
Bedreigde soorten in een bedreigde tuin | 88
- 41_____ Hotel Buiten
Even met vakantie midden in de stad | 90
- 42_____ Hôtel Droog
Roomservice met Dutch Design | 92
- 43_____ Hotel de Goudfazant
Culinair avontuur in Noord | 94
- 44_____ Huis De Pinto
Door de buurt behouden | 96
- 45_____ Huis met de beelden
Het is wit en goud wat er blinkt | 98
- 46_____ Huis te Vraag
Bijzonder gestemd park | 100
- 47_____ iFabrica
Doe-het-zelven met professionele apparatuur | 102
- 48_____ Imagine IC
Over panna's, party's en God | 104
- 49_____ Kolenkit
De knulligste plek van Amsterdam | 106
- 50_____ Kompaszaal
Levende herinnering aan de jaren vijftig | 108
- 51_____ Koninklijk Paleis
Centrum van het universum | 110
- 52_____ 't Kromhout
Tweeënehalve eeuw scheepshistorie | 112
- 53_____ Krugerplein
Mandela's eigen plek in de Afrikaanse buurt | 114
- 54_____ Landelijk Noord
Klassiek boerenlandschap pal naast de stad | 116
- 55_____ Marineterrein
Nieuw perspectief op de stad | 118
- 56_____ De Marktkantine
De oppepper van West | 120
- 57_____ Mercatorplein
Feestzaal van het volk | 122
- 58_____ Cultureel centrum Mezrab
Iraanse thee, soep en sterke verhalen | 124

- 59_____ Micropia
Spectaculair beeld van het onzichtbare | 126
- 60_____ Multatuli Huis
Ode aan de schrijver van Max Havelaar | 128
- 61_____ Museum Geelvinck
Thuis bij de Amsterdamse regenten | 130
- 62_____ Museum Het Schip
Speelse architectuur voor de arbeiders | 132
- 63_____ Museum Vrolik
Wonderkamer van het menselijk lichaam | 134
- 64_____ Museumwoning Meteorenweg
Gestolde geschiedenis in Tuindorp Oostzaan | 136
- 65_____ NAP bezoekerscentrum
Stadspeil als Europees referentiepunt | 138
- 66_____ NDSM-werf
De grootste broedplaats van Europa | 140
- 67_____ NedPhO-Koepel
Klassieke klanken onder de koepel | 142
- 68_____ 't Nieuwe Diep
Biologische borrel in het groen | 144
- 69_____ Noordermarkt
Samen rommelen en taart eten | 146
- 70_____ Noorderparkkamer
Culturele huiskamer van Noord | 148
- 71_____ North Sea Jazz Club
Aan tafel met blues-cracks en jazz-zangers | 150
- 72_____ Observatorium
Tussen ijsvogel en wijngaard | 152
- 73_____ De Ontdekhoeke
Geen computer, toch geboeid | 154
- 74_____ Oost-Indisch Huis
Bakermat van Amsterdams rijkdom | 156
- 75_____ Pakhuis De Zwijger
Huis van de creatieve denkers en doeners | 158
- 76_____ Podium Mozaïek
Internationaal cultuurpodium | 160
- 77_____ Poort van Constant
Plastisch teken van beton | 162
- 78_____ REM eiland
Fruit de mer met uitzicht | 164

79. Restaurant Biladi
Gebroederlijke Marokkaanse keuken | 166
80. De Rode Brug
Uitkijkpunt en springplank | 168
81. Nationaal Rugby Centrum Amsterdam
Voor Turven, veteranen en alles daartussen | 170
82. Ruigoord
Enclave van het hippiedom | 172
83. Sandwichshop Sal Meijer
Amsterdams-joodse traditie op een broodje | 174
84. Schatkamer van het Stadsarchief
Echte kluis vol stadsschatten | 176
85. Schuttersgalerij
Galerij van trots Amsterdammers | 178
86. Shopperhal Amsterdamse Poort
Tropische verrassing in Hollands winkelcentrum | 180
87. J.W. Siebbeleshof
Klein Venetië achter de Nieuwmarkt | 182
88. Siegerpark
Bij- en beeldvriendelijke tuin | 184
89. Silodam
Pierewaaien langs het IJ | 186
90. Slavernijmonument
Monument voor de ontketende, vrije mens | 188
91. De Soepboer
Buurtliefde gaat door de maag | 190
92. Speeleilanden Amsterdamse Bos
Ontworpen door de experts zelf | 192
93. Stadshout
Eigen hout eerst | 194
94. Studio 80
Experimentele sounds en jong talent | 196
95. Teekenschool
Leren kijken zoals Rembrandt | 198
96. tHUIS aan de AMSTEL
Op bezoek in het huis van de directeur | 200
97. Tolhuistuin
Ontdekken en ontmoeten | 202
98. Torpedo Theater
Theater van het vrolijke leven | 204

99. Tot Zover
Uniek museum over het einde | 206
100. Trust
Kom zoals je bent, betaal wat je voelt | 208
101. Tuinstraat
Spelen met kunst op de muur | 210
102. Tweede Tuindwarsstraat
Op de eerste rang voor de binnenstadparade | 212
103. Van Limburg Stirumplein
Thuisbasis van Onze Lieve Vrouwe ter Staats | 214
104. Volkshotel
Voor clubbers, foodies en cocktail connoisseurs | 216
105. Vondelbunker
Ondergrondse underground | 218
106. Walraven van Hall-monument
Eerbetoen aan de Bankier van het Verzet | 220
107. Het Wereldhuis
Een thuis voor ongedocumenteerden | 222
108. Wind 'n Wheels
Zeilen in de stad | 224
109. Het Woeste Westen
Natuuravontuur voor stadskinderen | 226
110. WOW Amsterdam
Creatieve oase in West | 228
111. Zaal 100
Podium voor improvisatiekunst | 230
- Overzichtskaarten | 232

1__Academische Club

Openbare sociëteit onder de klok

Vroeger was het geen aanbeveling als over iemand werd gezegd dat hij 'onder de klok liep'. Die uitdrukking stamt uit de tijd dat in het kleine gebouwtje met de klokkentoren aan het eind van de Oudezijds Achterburgwal nog de apotheek en enkele spreekkamers van het Binnengasthuis waren gevestigd. Daar werden destijds geslachtsziekten behandeld.

Na het vertrek van het Binnengasthuis uit de stad deed het gebouw uit 1876 dienst als collegezaal van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Tot in 1995 de Amsterdamse Academische Club werd opgericht, die hier haar sociëteit vestigde. Studenten, alumni, medewerkers en oud-medewerkers van de UvA kunnen lid worden, maar sinds kort is de sociëteit van de Academische Club voor iedereen toegankelijk. De 800 leden genieten korting en nog een paar voordelen.

Het interieur van de 'huiskamer van de UvA' is naar het voorbeeld van buitenlandse faculteitsclubs ingericht, met leren fauteuils rond een haard waarin gasvlammen dartelen, tafeltjes met zachte stoelen en een bar. Een trap voert naar een entresol, waar meer makkelijke zitjes staan tegen de achtergrond van een langgerekte bibliotheek.

Het heeft allemaal nog niet de doorleefde sfeer van een antieke sociëteit, maar het is zeker geen onprettige ruimte. En het uitzicht door de vier grote ramen op de Grimburgwal is een attractie op zich. Vanaf het middaguur kan hier in alle rust worden geluncht, 's avonds wordt een dagelijks wisselend diner geserveerd. Maar je kunt ook binnenlopen voor een kopje koffie of thee of een drankje.

Elke donderdag is er om 17 uur een lezing of debat 'met borrel en diner', waarmee wordt gepoogd een brug te slaan tussen de academische wereld, de maatschappij en het bedrijfsleven. Op vrijdag tussen 17 en 19 uur is er 'live jazz met goede wijn en bitterballen', gratis toegankelijk voor iedereen. Onder de klok lopen is tegenwoordig geen straf meer.

Adres Oudezijds Achterburgwal 235, 1012 DL Amsterdam (Centrum) www.aac.uva.nl |

OV Tram 4, 9, 14, 16, 24 Halte Spui (Rokin) | **Openingstijden** ma-vr 12-22 uur |

Tip Om nog wat meer academische sfeer te proeven kun je rustig even twee deuren verder de Oudemanhuispoort inlopen, het hart van de UvA.

2 Amstelkerk

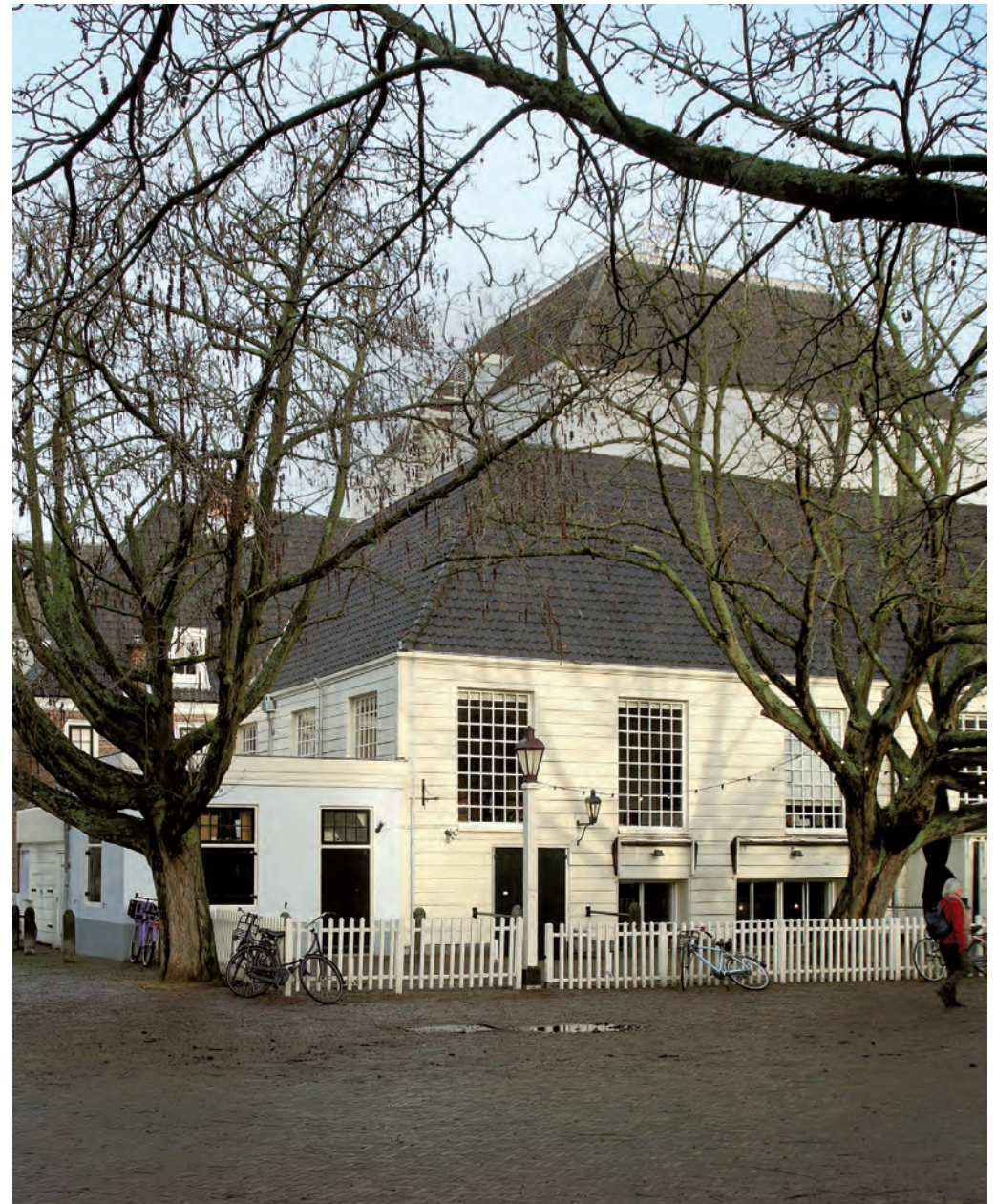
Preekschuur en keizerlijke stal

Het verhaal wil dat in 1811 tijdens het bezoek van keizer Napoleon aan Amsterdam de Amstelkerk dienst deed als stal voor de paarden van de keizer en zijn gevolg. Dat is goed voor te stellen, de lege vierkante ruimte van de kerk zal zich er prima voor hebben geleend. Tegenwoordig worden hier regelmatig concerten gehouden en zijn er exposities te zien die altijd een link hebben met Amsterdam.

De houten Amstelkerk is oorspronkelijk als tijdelijke kerk gebouwd tussen 1668 en 1670. Rond diezelfde tijd werd het tweede deel van de grachtengordel aangelegd en de snelle aanwas van stadsbewoners maakte nieuwe kerkgebouwen nodig. Stadsbouwmeester Daniël Stalpaert zette daarom in een hoek van het Amstelveld een simpel houten gebouw neer, die wat oneerbiedig een 'preekschuur' werd genoemd. Als alles was doorgedaan zoals gepland, dan had er nu een stenen kerkgebouw gestaan op het onbebouwde deel van het Amstelveld.

Maar die stenen kerk kwam er nooit. In 1673 kreeg de kerk wel een bakstenen aanbouw, en om er enigszins een geheel van te maken werd de houten gevel van de kerk zachtrood gekleurd. De witte gevel kreeg de kerk pas in 1755, toen er nieuwe horizontale delen over de gevelbekleding werden aangebracht. In 1840 werd het interieur geheel vernieuwd in neogotische stijl.

Sinds 1990 is de Amstelkerk het onderkomen van Stadsherstel, het bedrijf dat in Amsterdam en omstreken monumentale panden verwerft, renoveert en exploiteert. De kantoorruimtes bevinden zich in een rondom lopende galerij die losstaat van het oorspronkelijke gebouw. Op de begane grond zijn de wanden onder die galerij gereserveerd voor maandelijks wisselende exposities van schilderijen, tekeningen of foto's van Amsterdamse kunstenaars. Tijdens kantooruren zijn die tentoonstellingen gratis te bekijken en de kerk dan natuurlijk ook. Het grote met klinkers belegde middenschip dient regelmatig als podium voor kamermuziek.

Adres Amstelveld 10, 1017 JD Amsterdam (Centrum) www.stadsherstel.nl | OV Tram 4 Halte Prinsengracht | Openingstijden ma-vr 9-17 uur | Tip De Duif, de Vondelkerk, de Posthoornkerk en de Schellingwouderkerk zijn allemaal kerken die via Stadsherstel nieuwe bestemmingen kregen.

3__Andaz Amsterdam

Wanders weldadige extravaganza

‘Kom als bezoeker, vertrek als local’ is de slogan van Andaz Amsterdam, het vijfsterrenhotel op de Prinsengracht dat hoort bij de Hyatt-groep. Nou vooruit, overdrijven mag in dit door mede-eigenaar Marcel Wanders uitbundig gedecoreerde hotel in de voormalige Openbare Bibliotheek. Het interieur zit vol verwijzingen naar de geschiedenis en cultuur van Amsterdam.

Niets herinnert meer aan de oude bibliotheek, behalve de vrij saaie bruine gevel. Maar de extravaganza begint zodra je de deur doorgaat. De smalle gang naar de lobby is van onder tot boven versierd met ornamenten en sierlijsten, zoals op de plafonds van oude grachtenpanden. Dan ontvouwt zich de lobby, een soort groot uitgevallen huiskamer met een tapijt vol Delftsblauwe motieven, hoge rode tulpstoele en drie sierlijke statafels onder enorme kloklampen.

Vervolgens trekt het oog naar het metershoge atrium waar een stelsel van moderne kroonluchters het uitspannel verbeeldt, terwijl het behang op de wand in Delftsblauw-stijl allerlei verwijzingen naar Amsterdam en de Gouden Eeuw bevat. Welkom in de wereld van Marcel Wanders. In deze omgeving komen zijn uitgesproken meubelontwerpen, lampen en accessoires uitstekend tot zijn recht. Met enkele toevoegingen van andere Nederlandse ontwerpers, zoals de Smoke Chair van Maarten Baas, is het Andaz hotel een showcase van de meer exuberante stroming binnen het Dutch Design.

Ook voor de local is het aardig hier eens neer te strijken voor een kop thee of wellicht een cocktail in de bar aan de voorkant en een tijdje te genieten van de vijftig videokunswerken die op een groot scherm in de lobby – en op schermen overal in het hotel – worden getoond. Of schuif aan in het Bluespoon restaurant, waar chef Julien Piguet kookt met ‘het beste wat de Nederlandse bodem en de Noordzee te bieden hebben’. Zo leert de bezoeker Amsterdam hier toch op zijn minst een béétje kennen.

Adres Prinsengracht 587, 1016 HT Amsterdam (Centrum) www.amsterdam.andaz.com |
OV Tram 1, 2, 5 Halte Prinsengracht | **Openingstijden** bar zo-do 12-1 uur, vr-za 12-2 uur;
restaurant tot 23 uur | **Tip** Kijk voor meer design – ook Dutch – bij The Frozen Fountain,
slechts een paar deuren verder op nummer 645.

4 Anne Frank standbeeld

Terug op het plein van haar kindertijd

Direct na de Tweede Wereldoorlog kostte het Otto Frank nog moeite een uitgever voor het dagboek van zijn dochter te vinden. Anne Franks wereldwijde bekendheid begon pas te groeien na het verschijnen van de Hollywood-film 'The Diary of Anne Frank' in 1959. Nu is Anne Frank de enige Amsterdamse met twee standbeelden in de stad: het beeld van Mari Andriessen op de Westermarkt, vlakbij haar nu door miljoenen bezochte onderduikadres en het beeld van Jet Schepp op het Merwedeplein.

Aan het Merwedeplein, destijds een nieuwbouwuurt als onderdeel van het ruim opgezette Plan Berlage, vond de in 1933 uit Frankfurt gevluchte familie Frank een nieuw onderkomen. Totdat de familie op 6 juli 1942 besloot onder te duiken in het achterhuis op de Prinsengracht, beleefde Anne hier een gelukkige tijd.

Het duurde tot 2005 voordat zij, in brons, zou terugkeren op het plein van haar jeugd. Tien jaar eerder had beeldhouwster Jet Schepp haar beeld van Anne Frank al eens aangeboden aan de gemeente voor plaatsing op het Merwedeplein. Die had echter geen belangstelling en het beeld belandde uiteindelijk op de Anne Franklaan in Purmerend.

Pas toen boekhandelaar Gert-Jan Jimmink 1200 handtekeningen in de buurt had verzameld, ging het stadsdeel overstag. Schepp maakte een tweede, iets grotere versie van haar beeld, dat op 9 juli 2005 werd onthuld. Behalve voor Anne zelf, staat dit beeld ook voor de 13.000 Joodse buurtgenoten die de oorlog niet overleefden.

De oude woning van de familie Frank, op nummer 37/2, kwam in 2004 in handen van woningbouwvereniging Ymere, die het liet terugbrengen in de oorspronkelijke stijl van de jaren dertig. Op YouTube is het van binnen te bekijken (Bezichtiging Anne Frank woonhuis). De woning biedt nu via het Nederlands Letterenfonds in het kader van 'Amsterdam Vluchtstad' onderdak aan buitenlandse schrijvers die in eigen land niet vrij kunnen werken.

Adres Merwedeplein, 1078 NG Amsterdam (Zuid) | OV Tram 4, 12 Halte Waalstraat |
Tip Nog nooit in het Anne Frankhuis geweest? Aan het eind van de dag in november wil de rij voor de deur nog wel eens meevallen. www.annefrank.org

5__Bar Bukowski

Hippe Amerikaanse retro-chic

Weer zo'n buurtje dat de afgelopen jaren helemaal is ontwikkeld tot een prettige hipsterplek in de stad: het Beukenplein in Oost. Eriks Delicatessen was hier altijd al een trekpleister en Coffee Bru, ernaast, is ook alweer een tijdje een *place to go* voor de beste koffie, Chinese thee, bananenbrood en andere cakes en taarten en biologische lunches.

Rond dit plein, recent helemaal vers bestraat, laten ook de 'Drie Wijzen uit het Oosten' zich niet onbetuigd: drie enthousiaste horecaondernemers die in rap tempo Oost voorzien van aantrekkelijke cafés. Zoals Café Maxwell op het Beukenplein, een heerlijk licht en simpel ingericht café met een fijn terras.

Op een steenworp afstand, op de hoek van het Oosterpark, openen de Drie Wijzen Bar Bukowski, die alleen door zijn vormgeving al een onweerstaanbare aantrekkingskracht uitoefent. De grote ramen bieden naar binnen vrij zicht op het eigenzinnige interieur dat als retro-chic is omschreven. Daarin zijn allerlei verwijzingen te vinden naar de schrijver Henry Charles Bukowski, zoals de verlichting boven de bar in de vorm van uitvergrote typemachine-hamertjes, en het Amerika van zijn tijd. De schrijver zelf is met citaten op het menu aanwezig en op donderdag-, vrijdag- en zaterdagavond is in een afgescheiden ruimte Henry's Bar voor gin tonics en andere cocktails.

Er heerst een lekker ongedwongen sfeer bij Bukowski, waar de hele dag door goede burgers – ook vegetarisch – en de tegenwoordig populaire flammkuchen te krijgen zijn. Regelmatig zijn er avonden met schrijvers – onder de noemer 'Notes of a Dirty Old Man' –, stand-up comedy of muziek. Bij 'Plaatje op, Plaatje af'-avonden kan het publiek zijn favoriete vinylplaatjes inleveren om te laten draaien.

Maar ook zonder zulke evenementen kan het bij Bukowski stampvol zijn, omdat, zoals de oude meester het zelf al zei: 'er altijd een reden is om te drinken.'

Adres Oosterpark 10, 1092 AE Amsterdam (Oost) www.barbukowski.nl | OV Tram 3, 7

Halte Beukenweg | Openingstijden ma-do 8-1 uur, vr 8-3 uur, za 9-3 uur, zo 9-1 uur |

Tip Een klassiek literair café is De Engelbewaarder op de Kloveniersburgwal 59, maar een literair programma brengen ze daar eerlijk gezegd niet meer.

6__Betondorp

De Stijl als tuindorp

‘Over de hele buurt, de huizen, tuinen, daken, straten, pleintjes, heeft altijd voor mij een sfeer gehangen van onpeilbaar diepe, onontkoombare weemoed. “Laat elke hoop varen, gij die hier opgroeit” aldus zou ik mijn gevoelens kunnen samenvatten’, zo liet Gerard Reve zich ooit ontvallen over het Betondorp waar hij opgroeide. Zijn jeugd werd getekend door vrees, gevaar en eenzaamheid, vertelde hij, mede veroorzaakt door de ‘onberekenbare demonen’ die ook in de wijk woonden.

Tegenwoordig kan de argeloze bezoeker van de buurt zich er weinig bij voorstellen. De wijk, tussen 1922 en 1925 gebouwd in experimentele betonbouw, ligt er prachtig bij. Omdat bakstenen destijds kostbaar waren en ook de lonen van bouwvakkers sterk waren gestegen, werden in de wijk die officieel Tuindorp Watergraafsmeer heette nieuwe bouwmethodes met beton beproefd. Architecten, onder wie Han van Loghem, Dick Greiner en Jan Gratema, lijken voor de vormen van de gebouwen die zij ontwierpen geïnspireerd te zijn door De Stijl.

De buurt is opgezet met veel groen rond de centrale Brink. Aan een kant werden een gemeenschapshuis en bibliotheek verbonden door een bijna mediterrane galerij. Nu huizen daar een hindoeïstische tempel en een buurthuis. Achter de galerij ligt een aantal woningen aan een half besloten hof. Alles is onlangs mooi gerestaureerd en de woningen rondom de Brink wekken met hun tuinen en balkons, althans van buiten, de indruk dat er slechtere plekken in de stad zijn om te wonen.

De huizen in de omliggende straten zijn qua vorm minder spectaculair en met de kennis dat veel van de woningen lang hebben geleden onder lekkages, kan men zich voorstellen dat het leven hier wel troostelozier is geweest. De wijk heeft ons niettemin – of juist daardoor? – talenten opgeleverd als Reve en zijn broer Karel, Johan Cruijff, fotograaf Ed van der Elsen en actrice Willeke van Ammelrooy.

[Adres](#) Betondorp, 1097 TT Amsterdam (Oost) www.betondorp.org | [OV](#) Tram 9 Halte Brinkstraat | [Tip](#) Ga voor state-of-the-art betonbouw kijken naar het woonhuis door PS Architecten aan de Larikslaan 29 op Rieteland-Oost op IJburg. Gebouwd met zelfverdichtend, met rvs-vezels gewapend en met kalkmeel gekleurd beton.

7__Bijlmerparktheater

Verrassend veelkleurig podium

Het Bijlmerparktheater op de grens van het Anton de Komplein en het Bijlmerpark is in alle opzichten het kleurrijkste theater van Amsterdam. Letterlijk is het ellipsvormige gebouw een veelkleurig baken in de avond, dankzij de van kleur verschietende led-verlichting onder de dakrand.

Maar ook in de programmering en met het publiek dat het aantrekt is dit theater van alle kleuren thuis. De interculturele programmering beslaat alle podiumdisciplines en alle genres. Er is klassieke muziek te horen, pop, jazz, wereldmuziek en alle mengvormen daartussen. Het podium brengt verder theater, veelal intercultureel en ook veel jeugdtheater, dans, literair variété, cabaret, stand-up comedy en circusvoorstellingen.

Het Bijlmerparktheater opende in 2009 de deuren nadat circuschool Circus Elleboog, Jeugdtheaterschool Zuidoost en Krater Art & Community de handen ineen hadden geslagen. Dat verklaart waarom talentontwikkeling zo'n grote rol speelt in dit theater dat is uitgerust met drie flinke repetitiestudio's. Hier worden op alle niveaus en in alle disciplines lessen gegeven en talenten begeleid in hun gang naar het podium.

Het eigen podium in de theaterzaal met 160 tot 200 stoelen is daarvoor de opstap en brengt regelmatig verrassende optredens van jong talent. Zij krijgen hier de kans samen te werken met meer gevestigde artiesten en zo podiumervaring op te doen. Maar er zijn ook complete voorstellingen van bijvoorbeeld de leerlingen van de Jeugdtheaterschool Zuidoost.

De verbondenheid met de gemeenschap van Amsterdam-Zuidoost is groot. Het merendeel van het publiek komt uit de buurt. Maar met de verrassende programmering weet het theater ook steeds meer publiek uit de rest van de stad aan zich te binden. Het Bijlmerparktheater verdient de aanbeveling om regelmatig de agenda in de gaten te houden.

Adres Anton de Komplein 240, 1102 DR Amsterdam (Zuidoost) www.bijlmerparktheater.nl
| OV Bus 41, 47, 66 Halte Anton de Komplein; Metro 50, 54 Halte Bijlmer Arena **| Openings-**
tijden zie website **| Tip** Elk jaar in september presenteert het Atlas Ensemble een intercultureel
muziekfeest in Muziekgebouw aan 't IJ tijdens het Atlas Festival.

8__Biotoop Dijksgracht

Broedplaats voor biodesign

In 1993 kwam *Mediamatic Magazine* met een primeur. In de cover van het tijdschrift over nieuwe media, kunst en design zat een cd-rom! Niet iedereen kon de kunstenaarsprojecten daarop meteen bekijken, de meeste computers hadden alleen een floppy-drive.

Sinds de oprichting in 1983 heeft Stichting Mediamatic als platform voor kunst, nieuwe media en maatschappij steeds in de voorhoede van de digitale ontwikkeling geopereerd door samen met kunstenaars en ontwerpers de mogelijkheden te onderzoeken en grenzen te verleggen. Daarbij heeft de club rond ontwerper Willem Velthoven nooit moeite gehad om de koers te verleggen. Op steeds nieuwe plekken in de stad zijn voortdurend nieuwe thema's geagendeerd in tentoonstellingen, presentaties, workshops en andere activiteiten. Groot succes werd geboekt met de tentoonstelling 'El Hema' in 2007, met een op moslims aangepast assortiment voor de oer-Hollandse Hema.

De laatste tijd is de focus langzaamaan verlegd naar het ontluikende veld van het biodesign, het ontwerpen met levende organismen. Ontwerpers raken steeds meer geïnteresseerd in de wetenschappelijke ontwikkelingen op dit vlak en denken mee hoe levende organismen kunnen worden ingezet bij duurzame ontwikkelingen in bijvoorbeeld architectuur, mode en voedselproductie.

In voormalige gemeentebouwen aan de Dijksgracht is Mediamatic sinds kort de aanjager van Biotoop Dijksgracht, een nieuwe culturele broedplaats waar kunst, design, life sciences en stadslandbouw samenkomen. Samen met verschillende andere partijen, kunstenaars, ontwerpers en wetenschappers moet hier een nieuw cultureel bio-kunslab groeien, waar in wisselwerking met het publiek de mogelijkheden en grenzen van het ontwerpen met de natuur worden onderzocht.

Dat publiek wordt gelokt met exposities en bijeenkomsten, maar zeker ook met het terras aan het water, de tuin en het Fermentology Restaurant.

Adres Dijksgracht 6, 1019 BS Amsterdam (Centrum) www.mediamatic.net | OV Tram 26 Halte Muziekgebouw/Bimhuis | [Openingstijden](#) zie website | [Tip](#) Stadslandbouw is ook in Amsterdam groeiend. Zo kweekt restaurant Vermeer eigen groenten op het dak van het Barbizon hotel aan de Prins Hendrikkade 59-72. Meer projecten op growndowntown.coop.

9__Blijburg aan Zee

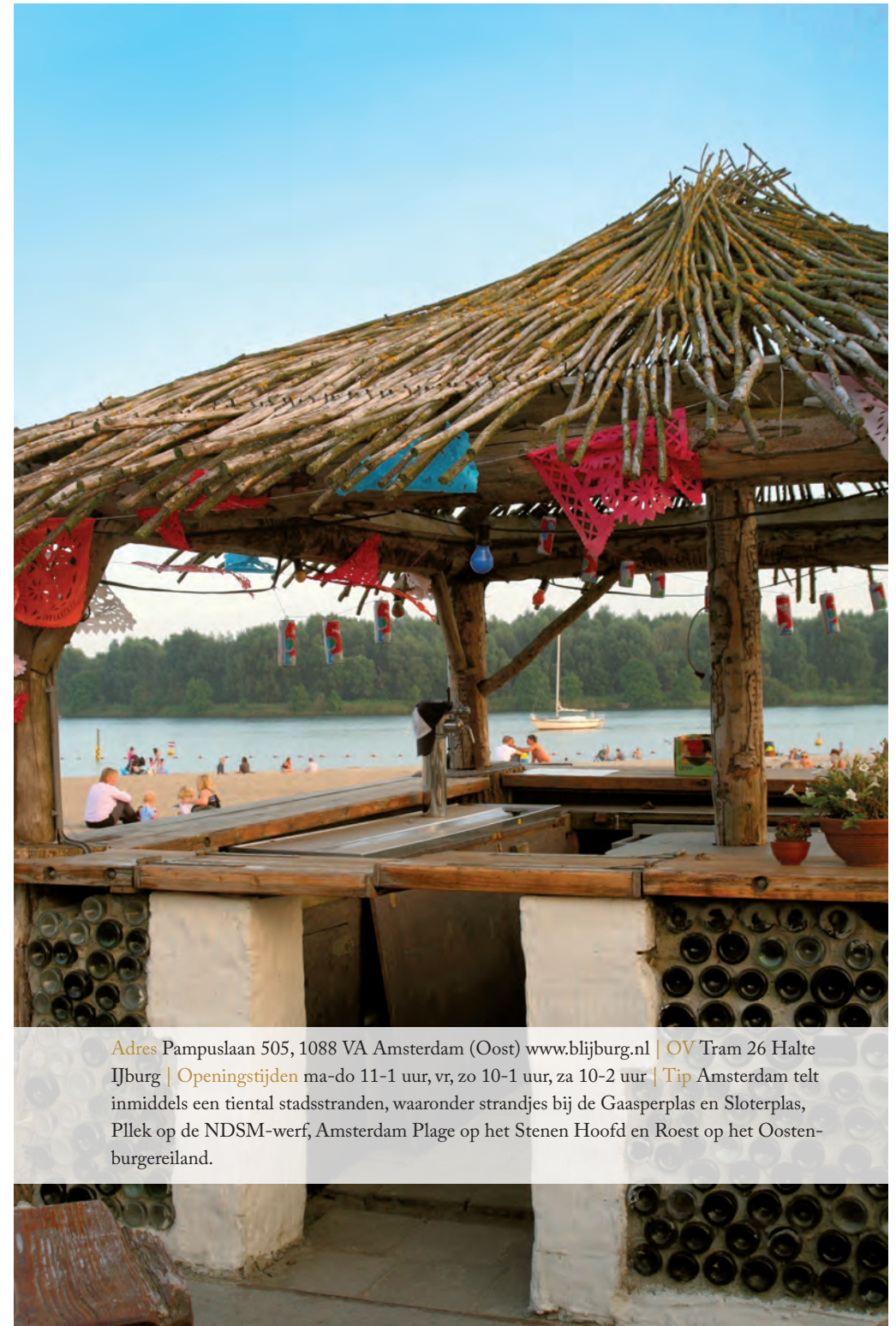
Op de fiets naar het strand

Een zomerse weekdag, rond zes uur 's middags: op de parkeerplaats bij Blijburg ontdoet een man zich achter zijn auto van zijn businesspak en verruilt dat voor een trendy korte broek en T-shirt. De werkdag is voorbij, tijd voor ontspanning. Sinds 2003 is het stadsstrand Blijburg de plek voor Amsterdammers van alle geledingen om te relaxen. Het eerste eiland van de oostelijke stadsuitbreiding IJburg was nog een vrijwel volledig kale vlakte. Eén groot strand aan het IJmeer, eigenlijk.

Hippe strandtenten aan de kust vormden de inspiratiebron om dichterbij de stad een prettig geïmproviseerd strandpaviljoen neer te zetten waar het rond kampvuren en bij lekkere muziek alle dagen feest kon zijn. Binnen de kortste keren bleek Blijburg aan Zee een trekpleister die de Amsterdammers kennis liet maken met de nieuwe wijk. Dat citymarketing-argument gaf een paar jaar later de doorslag bij het besluit van de gemeente om Blijburg te laten voortbestaan. Sindsdien is het strand steeds naar een nieuwe plek verhuisd – het meest recent in de zomer van 2015 –, telkens verdreven door oprukkende bebouwing. Uiteindelijk zal het een definitieve plek krijgen op het nog aan te leggen strandeiland.

Maar de kracht van Blijburg zit hem voor een deel in het losse, tijdelijke en provisorische karakter van het uit sloophout en gevonden materialen opgebouwde paviljoen. Ondertussen zit daar een geolied lopend café-restaurant in dat met een gevarieerd programma van optredens, feesten, festivals, yogacursussen, surflessen en kinderactiviteiten voor iedereen wat te bieden heeft.

Een strand waar je als stadsbewoner op de fiets naar toe kunt: op warme zomerdagen is Blijburg een meer dan aantrekkelijk alternatief voor een tocht naar de drukke kust. Het voorbeeld is inmiddels in verschillende uithoeken van de stad nagevolgd, maar eerlijk is eerlijk, nergens word je zo blij als hier!

Adres Pampuslaan 505, 1088 VA Amsterdam (Oost) www.blijburg.nl | OV Tram 26 Halte IJburg | **Openingsstijden** ma-do 11-1 uur, vr, zo 10-1 uur, za 10-2 uur | **Tip** Amsterdam telt inmiddels een tiental stadsstranden, waaronder strandjes bij de Gaasperplas en Sloterplas, Pllek op de NDSM-werf, Amsterdam Plage op het Stenen Hoofd en Roest op het Oostenburgereiland.

10__Het Boomzagertje

De mythe van de Onbekende Beeldhouwer

De mythe rond zes beelden in de stad van een anonieme maker wordt zorgvuldig in stand gehouden. De Onbekende Beeldhouwer zou in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw steeds zonder aankondiging in het holst van de nacht zijn beelden hebben geplaatst, wat in sommige gevallen toch wat onwaarschijnlijk overkomt. Het beeld van de violist die in de hal van de Stopera uit de vloer lijkt te breken, kan moeilijk zonder overleg en in een nacht zijn geplaatst.

De mythe kwam in omloop nadat op 30 april 1989, Koninginnedag, op een tak van een van de platanen op het Leidsebosje – vanaf het Leidseplein aan de rechterkant – het aandoenlijke beeldje werd ontdekt van een mannetje dat zijn zaag in de tak zet. Niemand scheen te weten wie hem daar had neergezet. Nu 25 jaar later zijn zijn voeten en zaag ingekapseld door de boom.

Zeven jaar eerder al was de Marnixstraat ongevraagd verrijkt met het beeld van een rennende man met vioolkist maar zonder hoofd dat 'Man probeert lijn 10 te halen' is gedoopt. In 1991 volgde 'De violist' in de Stopera die zelf vijf jaar eerder was opgeleverd.

De Onbekende Beeldhouwer bedacht de stad ook nog met de bronzen borsten (1993) die subtiel tussen de klinkers van het Oudekerksplein zijn gelegd, 'De harmonicaspeler' (1994) op de gevel van een huis in de Anjelijsstraat en 'Drie heertjes in gesprek' (1995) in de Kinkerstraat.

Er is van alles gespeculeerd over de maker van al die beelden. Omdat in 'De violist' het gezicht van Claus von Amsberg te herkennen zou zijn, is gesuggereerd dat toenmalig koningin Beatrix de maker zou zijn. Er is ook gewezen naar een medicus die in zijn vrije tijd beelden maakt en nog een theorie wil dat het een driemanschap betreft. Iemand bij de gemeente moet het toch wel weten: de gemeente zegt de beelden in eigendom te hebben gekregen onder de voorwaarde dat de identiteit van de maker niet bekend wordt gemaakt.

Adres Leidsebosje, Amsterdam (Centrum) | OV Tram 1, 2, 5, 7, 10 Halte Leidseplein |

Tip Op het Leidsebosje staan ook twee borstbeelden van schrijvers die tussen de kraampjes en de rondvaartboothalte wat onverdiend in de verdrukking zijn geraakt. Gun daarom, als je hier toch bent, Herman Heijermans en Arthur van Schendel ook een blik.

11__Bouchon du centre

Hanneke's Franse burgerkeuken

De Franse stad Lyon staat bekend om zijn 'bouchons', huiselijke bistro's waar de traditionele, ongecompliceerde keuken van de streek in ere wordt gehouden. Over de oorsprong van de naam doen verschillende verhalen de ronde. Het zou een verwijzing zijn naar de bundel stro waarmee in herbergen de paarden van de reizigers werden geborsteld. Of het zou komen van een takkenbos, een 'bousche', die als uithangbord diende van kroegen. Hoe dan ook, de term is nu beschermd en Lyon telt een twintigtal erkende bouchons.

Amsterdam heeft al 15 jaar ook een bouchon, sinds de Amsterdamse Hanneke Schouten vlak bij het Frederiksplein haar Bouchon du centre opende. Wie het piepkleine, huiskamerachtige restaurant binnenstapt ziet meteen: dit zit goed. Roodgeblokte tafelkleden, een schoolbord met het menu van de dag, gezellige Franse plaatjes en foto's aan de muren en in de hoek de kleine keuken van de patronne. Die zit, ondanks haar Amsterdamse tongval, de Franse cultuur in de genen. Letterlijk, ze stamt van moederskant van Franse voorouders.

Schouten leerde het vak in Frankrijk en raakte, toen ze er een keer strandde met een leuke band, volslagen verliefd op Lyon en de Lyonese eetcultuur, de bron van de eenvoudige Franse burgerkeuken waarin vlees de boventoon voert. In haar eentje verwent Schouten nu vier dagen per week haar clientèle met traditionele gerechten als rundertong, gekonfijte varkensnek, bloedworst of niertjes in rode wijn.

Wie bij dit soort gerechten wat onzeker wordt, moet zich niet laten weerhouden. Er is elke dag keuze uit drie gerechten en daar zitten ook toegankelijker hoofdschotels tussen als *confit de canard*, kabeljauw met linzen of *quenelles de brochet*. Het menu van de dag wordt gedicteerd door de ingrediënten waar Schouten dezelfde ochtend op de markt tegenaan is gelopen en wat ze uit Frankrijk krijgt aangeleverd. En daar weet ze altijd wel raad mee. Vive le bouchon.

Adres Falckstraat 3, 1017 VV Amsterdam (Centrum) www.bouchonducentreamsterdam.com
| OV Tram 4, 7, 10 Halte Frederiksplein | Openingstijden wo-za 12-15 uur en 17-20 uur;
reserveren verplicht | Tip Weer anders, maar ook zo Frans als een Frans eethuis is La Vallade
op de Ringdijk 23.

12__Brouwerij 't IJ

Zatte en Natte sinds 1985

Amsterdams bier heeft de wereld veroverd, maar Amstel en Heineken worden al lang niet meer in de stad gebrouwen. Wat niet wil zeggen dat hier geen bier meer wordt gemaakt. De laatste tien jaar kreeg Amsterdam er een kleine twintig brouwerijen bij, waaronder De Prael, De Bekeerde Suster en de 7 Deugden. Het jongste brouwerijinitiatief is van de oprichters van bar-restaurant BRET, die van het gebied rond station Sloterdijk een groene oase aan het maken zijn. Daar groeit nu ook de hop voor hun Nordman-bier.

Brouwerij 't IJ in een voormalig badhuis naast Molen de Gooyer is in dit verband de eminence grise. De brouwerij werd in 1985 opgericht door Kasper Peterson van de band Drukwerk. Op tournee in België raakte hij in de ban van de speciaalbiere die hij daar te proeven kreeg, waarop hij besloot eigen Amsterdams bier te gaan maken.

De klassiekers van de brouwerij zijn de Zatte en de Natte, respectievelijk een tripel en een dubbel, met alcoholpercentages van 8% en 6,5% vrij stevige jongens. Het assortiment is gaandeweg uitgebreid met bijvoorbeeld het verfrissende Plzeň, het amberkleurige Columbus en het stevige witbier IJwit. Seizoensgebonden bieren zijn de IJndejaars, kruidig met karamel- en citrustonen, IJbok in het najaar en de lentebok PaasIJ.

De hele serie omvat nu 25 bieren die in het oude badhuis en op een locatie vlakbij worden gebrouwen. In het recent met veel smaak verbouwde proeflokaal zijn ze allemaal te proeven uit gezellige bokalen. Van die mogelijkheid wordt druk gebruikgemaakt.

Tegen het einde van de dag stroomt het lokaal vol en in de zomer heerst een vrolijke drukte op het terras. Lange tafels en het bier – of wijn of sap – zorgen voor een informele sfeer waarin het makkelijk contact maken is. Zo bindt Brouwerij 't IJ de buurt terwijl het met landelijke distributie de positie van Amsterdam als brouwstad hoog houdt.

Adres Funenkade 7, 1018 AL Amsterdam (Centrum) www.brouwerijhetij.nl | OV Tram 10 Halte Hoogte Kadijk | Openingstijden ma-zo 14-20 uur | Tip Brouwerij De Prael heeft ook een eigen proeflokaal, een soort huiskamer aan de Oudezijds Armsteeg 26.